

Datum : 9 februari 2021

Aan de gemeenteraad van Gennep

Zaaknummer : 423380

Onderwerp : Regionaal bodembeleid

Geachte raad,

Het landelijk bodembeleid biedt gemeenten en regio's de mogelijkheid om gebiedspecifiek bodembeleid op te stellen.

De Noord- en Midden-Limburgse gemeenten Bergen, Gennep en Mook en Middelaar hebben in het verleden apart, of gezamenlijk met meerdere gemeenten een bodemkwaliteitskaart opgesteld. Het huidige bodembeleid is gebaseerd op de Nota bodembeleid regio Maasduinen 2012. De geldigheid daarvan verloopt eind dit jaar. Een belangrijk moment dus om te evalueren, om te actualiseren én om de sub-regio Bergen, Gennep en Mook en Middelaar nadrukkelijker te linken aan de regio Noord- en Midden-Limburg (15 gemeenten), alsmede de Gelderse MARN-regio en het Brabantse Noordoost-Brabant. Daarmee kan functioneel hergebruik van grond en bagger in de regio én in de aangrenzende regio's worden gefaciliteerd en gestimuleerd. Ook bewerkstelligen we daarmee een actief en duurzaam bodembeheer, wat de gezondheid en leefbaarheid van inwoners, maar ook flora en fauna ten goede komt.

Daarnaast werd de ontwikkeling rondom de aanstaande Omgevingswet gezien als aanleiding om het bestaande beleid binnen deze gemeenten tegen het licht te houden. Zo ontstond een natuurlijk moment om te bezien of samenwerking met meerdere gemeenten mogelijk was. Hiervoor is aansluiting gezocht bij het werkgebied van de RUD Limburg Noord. Zo is er een gezamenlijke nota bodembeheer, bodemkwaliteitskaart en bodemfunctieklassenkaart voor alle 15 Noord- en Midden-Limburgse gemeenten tot stand gekomen. Vanwege nieuwe regelgeving PFAS is de bodemkwaliteitskaart voor Gennep uitgebreid met een PFAS kaart. Er blijft dus wel ruimte voor lokaal maatwerk.

Gelet op het voorgaande, stellen wij aan u voor:

1. De Nota bodembeheer Limburg Noord 2020 - 2029 en de bijbehorende regionale bodemfunctieklassenkaart, bodemkwaliteitskaart en aanvulling PFAS vast te stellen;
2. Het totale bodembeheergebied vast te stellen als zijnde de volledige grondgebieden van de gemeenten: Beesel, Bergen, Echt-Susteren, Gennep, Horst aan de Maas, Leudal, Maasgouw, Mook en Middelaar, Nederweert, Peel en Maas, Roerdalen, Roermond, Venlo, Venray en Weert;
3. De door de onder punt 2 genoemde gemeenten vastgestelde bodemkwaliteitskaarten (binnen de regionale kaart) te erkennen als milieuhygiënische verklaring;

4. De regionale bodemkwaliteitskaarten van de buurregio's Brabant Noord en het Gelderse MARN te erkennen als milieuhygiënische verklaring;
5. Vaststelling van eventueel toekomstige veranderingen (niet een herziening) van dit nieuwe bodembeleid aan het college van burgemeester en wethouders te delegeren;
6. De Nota bodembeleid regio Maasduinen uit 2012 in te trekken;
7. Arseen (As) en chroom (Cr) in alle verkennende (water)bodemonderzoeken die uit naam van de gemeente worden uitgevoerd, als aanvullende parameters voor grond en grondwater mee te nemen;
8. Dat een (water)bodemonderzoeksrapport uiterlijk 5 jaar na dagtekening zijn geldigheid verliest.

ARGUMENTEN

1. De nota Bodembeheer legt beleid, regels en richtlijnen vast voor het (her)gebruik van grond (Besluit 1 en 6)

De nota bevat beleid, regels en richtlijnen voor iedereen die bij het voorbereiden van projecten of het uitvoeren van bodemwerken rekening moet houden met de kwaliteit van de bodem. Middels deze nota wordt het in Limburg gehanteerde meersporenbeleid verankerd. De 4 sporen van het meersporenbeleid zijn: grondverzet, ruimtelijke ontwikkeling, bouwen en bodemsanering. De filosofie achter het meersporenbeleid is dat we de bodemkwaliteit zoveel mogelijk integraal beoordelen.

Bijgaand treft u de volgende stukken aan: de Nota bodembeheer Limburg Noord 2020-2029 (bijlage 2) en het rapport Bodemkwaliteitskaart / bodemfunctieklassenkaart (bijlage 3).

2. Met de aanvullende PFAS bodemkwaliteitskaart is inzichtelijk gemaakt dat de gemiddelde PFAS-waarde in de regio ruim onder de geldende landelijke waarden ligt (Besluit 1).

De PFAS-stofgroep bestaat uit ruim 6000 stoffen. Het zijn chemische stoffen die van nature niet in het milieu voorkomen. Ze zijn door mensen gemaakt vanwege hun specifieke eigenschappen, zoals brandwerendheid en vuil-, vet- en waterafstotendheid. Van sommige PFAS is aangetoond dat ze giftig zijn.

De Staatsecretaris van Infrastructuur en Waterstaat heeft op 8 juli 2019 het tijdelijk handelingskader PFAS aan de Tweede Kamer aangeboden. Het tijdelijk handelingskader is op 28 november 2019 en op 2 juli 2020 aangepast. In het tijdelijk handelingskader beschrijft de Staatsecretaris dat PFAS en (mogelijk) GenX¹ diffuus verspreid voorkomen in de Nederlandse bodem. Dat betekent dat zonder aanvullend onderzoek op die stoffen (en toetsing aan de normen) er geen grond mag worden hergebruikt tenzij de bodemkwaliteitskaart is uitgebreid met PFAS. Omdat de Nota bodembeheer in de afrondende fase was, is ervoor gekozen om het onderdeel PFAS daarin niet meer op te nemen, maar om een aparte PFAS-kaart te laten opstellen. Bijgaand treft u de rapportage aan: de PFAS-bodemkwaliteitskaart (bijlage 3).

¹ Een zogenaamd fluorpolymeer, gerelateerd aan PFAS, die is ingedeeld in de categorie Zeer Zorgwekkende Stoffen. De stof wordt tot op heden nog altijd gebruikt bij de productie van hittebestendige coatings.

Uit dit rapport blijkt dat de regionale, gemeten waarden aan PFAS in de regio ruimschoots voldoen aan de geldende landelijke achtergrondwaarden. Dit betekent dat grond – onder de voorwaarden van het tijdelijk handelingskader en de nu door u vast te stellen nota bodembeheer beschreven generieke kader – hergebruikt kan worden en dat er geen noodzaak is tot het stellen van aanvullende (gebiedspecifieke) beleidsregels.

NB. De regio is onverdacht voor het diffuus voorkomen van GenX in de bodem. Deze hoeven daarom niet opgenomen te worden in de regionale bodemkwaliteitskaart.

3. Kader voor duurzaam en efficiënt hergebruik van grond (Besluit 1)

De Omgevingswet die 1 januari 2022 wordt ingevoerd, richt zich op het duurzaam en efficiënt gebruik van de bodem en de ondergrond. Met de nota wordt hierop ingespeeld. Door niet per gemeente naar de bodem te kijken, maar op regionaal niveau, vinden grondstromen effectiever en efficiënter hun weg. Dit levert regionaal bijkomstige voordelen op: minder transport, bijdragen aan een circulaire economie en verbetering van de omgevingskwaliteit (betere afstemming van de gewenste functie met de beschikbare bodemkwaliteit vice versa).

4. Vermindering van administratieve en financiële lasten (Besluit 1, 3, 4 en 5)

Met het oog op het verminderen van de regeldruk en van de administratieve lasten biedt de nota de mogelijkheid om - onder voorwaarden- de regionale bodemkwaliteitskaart als bewijsmiddel te gebruiken bij grondverzet binnen de regio, bij ruimtelijke initiatieven en bij bouwplannen. Hierdoor is het in veel gevallen niet nodig om (partijen) grond te onderzoeken door middel van een dure partijkeuring of verkennend bodemonderzoek.

5. Aflopen geldigheid Bodemkwaliteitskaart Maasduinen (Besluit 1, 2 en 6)

In 2012 is door uw gemeenteraad de gemeentelijke nota bodembeheer (regio Maasduinen) en bodemkwaliteitskaart vastgesteld. Dit beleid is opgesteld met de gemeenten Mook en Middelaar en Bergen en loopt af in 2021. Het nu opstellen van nieuw beleid met alle Noord- en Midden-Limburgse gemeenten biedt echter veel voordelen.

Door gezamenlijk beleid op te stellen met alle gemeenten binnen de RUD-regio zijn de regels eenduidig en is de uitvoering van controle en handhaving door andere partners (zoals bijvoorbeeld ingehuurde bureaus, maar ook de Inspectie Leefomgeving en Transport, de politie en certificeringsinstellingen) makkelijker op te pakken. Daarnaast is er schaalvoordeel voor het opstellen van de beleidstukken behaald en wordt er een regionale website ingericht voor raadpleging van de bodemkwaliteitskaart (door bijvoorbeeld makelaars, maar ook door de gemeenten zelf).

6. Meerdere afzetmogelijkheden (Besluit 2, 3 en 4)

De gemeente Gennep ligt tamelijk afgelegen ten opzichte van de rest van Limburg. We – gemeente, bedrijven en organisaties binnen de gemeente Gennep - kunnen door het vaststellen van dit regionale bodembeleid alleen gebruik maken van de gemeente Bergen en zuidelijker en van de gemeente Mook en Middelaar voor grondverzet (inclusief bagger).

Voor de nabijgelegen buurregio's, Noord-Brabant Noord en het Gelderse MARN, gelden andere regionale bodemkwaliteitskaarten. We kunnen deze regio's vragen om onze regionale bodemkwaliteitskaart als milieuhygiënische verklaring te erkennen. Door de regionale bodemkwaliteitskaarten van deze buurregio's (zie de bijlagen 4 en 5) in onze gemeente als milieuhygiënische verklaring te erkennen, geven wij als gemeente Gennep alvast het goede voorbeeld. Via deze weg kunnen we uiteindelijk grondverzet van en naar de buurgemeenten buiten de provinciegrenzen vergemakkelijken en goedkoper maken. Daar profiteert iedereen van. Dat is goed voor de circulaire economie (zoals meerdere afzetlocaties met hergebruiksmogelijkheden), de effectiviteit en efficiëntie van het hergebruik en de ritgrootte van de transportbewegingen.

Hierbij dient wel opgemerkt te worden dat het toezicht op grondverzet, door de RUD Limburg-Noord, op orde dient te zijn. Dit om misbruik van het beleid te minimaliseren, of nog liever, helemaal te voorkomen.

7. Arseen en chroom in alle verkennende (water)bodemonderzoeken die uit naam van de gemeente worden uitgevoerd, als aanvullende parameters voor grond én grondwater mee te nemen (Besluit 7)

Het standaard stoffenpakket waarop getoetst wordt bij bodemonderzoeken is enkele jaren geleden gewijzigd. De stoffen arseen en chroom zijn onder andere uit het pakket gehaald, omdat zij in grote delen van Nederland in weinig verhoogde concentraties in bodem en grondwater voorkwamen. Oudere bodemdata van onze gemeente geven echter aan dat hier juist wel natuurlijk verhoogde achtergrondwaarden van arseen en chroom in de bodem en in het grondwater voorkwamen. Aangezien op deze stoffen niet langer wordt getoetst, krijgen we dus ook geen nieuwe bodemdata over deze stoffen meer binnen. Voorgesteld wordt dan ook om arseen en chroom in alle verkennende (water)bodemonderzoeken die uit naam van de gemeente worden uitgevoerd, als aanvullende stoffen voor grond én grondwater mee te nemen. Zo krijgen we weer een actueel beeld. En blijkt achteraf dat de fluctuatiewaarden meevallen, dan kunnen we deze twee extra stoffen weer schrappen. Het gaat om circa € 150,- aan meerkosten per onderzoek en om een gemiddeld aantal van 30 onderzoeken per jaar. Dat maakt dat de jaarlijkse meerkosten van dit voorstel gemiddeld € 4.500,- bedragen, waar we actuele bodemdata voor terug krijgen.

8. Vast te stellen dat een (water)bodemonderzoeksrapport uiterlijk 5 jaar na dagtekening haar officiële geldigheid verliest (Besluit 8)

In het nieuwe beleid is niet opgenomen hoe lang een (water)bodemonderzoeksrapport feitelijk geldig blijft. In de praktijk blijft een rapport maximaal vijf jaar geldig, na dagtekening van het rapport. Voorwaarde hierbij is wél dat de situatie op de betreffende locatie tussentijds niet drastisch is gewijzigd. Voorgesteld wordt om de genoemde vijf jaar tezamen met het nieuwe beleid officieel vast te stellen.

KANTTEKENINGEN EN RISICO'S

Vooronderzoek blijft altijd noodzakelijk

De bodemkwaliteitskaart geeft de globale kwaliteit van de bodem in een gebied weer. Dit is minder nauwkeurig dan een partijkeuring van een partij grond of een bodemonderzoek. Grondverzet op basis van de bodemkwaliteitskaart mag daarom alleen plaatsvinden op locaties die niet verdacht zijn voor bodemverontreiniging. Om te voorkomen dat verontreinigde grond wordt afgegraven en ongewenst elders wordt toegepast, moet voorafgaand aan het grondverzet altijd een vooronderzoek worden uitgevoerd. Dit is nog altijd ruimschoots goedkoper dan het laten uitvoeren van een volwaardig bodemonderzoek.

Toezicht op orde

Van belang is dat het toezicht op grondverzet, door de RUD Limburg-Noord, op orde dient te zijn. Dit om misbruik van het beleid te minimaliseren, of nog liever, helemaal te voorkomen.

WAT BETEKENT DIT VOORSTEL VOOR DE INWONERS?

Het bodembeleid is erop gericht om duurzaam om te gaan met de ondergrond. Dat wil zeggen de bodem te beheren zodat deze geschikt blijft voor de beoogde functie, zoals wonen of natuur. Het bodembeleid is erop gericht dat de bodemkwaliteit niet verslechtert door het opbrengen van grond met een slechtere kwaliteit. Verder zijn er minder primaire grondstoffen nodig en komt er minder afval vrij.

In veel gevallen hoeven burgers en bedrijven geen duur bodemonderzoek meer uit te voeren, maar is een eenvoudig (en goedkoper) vooronderzoek, plus toepassing van de regionale bodemkwaliteitskaart voldoende. Aannemers, hoveniers en andersoortige grondverzetbedrijven kunnen door acceptatie van de regionale bodemkwaliteitskaarten van de buurregio's zelfs verder kijken dan de eigen regio.

EXTERN ADVIES, INSPRAAK EN DRAAGVLAK

De Nota Bodembeheer is opgesteld in regionaal verband met 15 gemeenten, onder begeleiding van een extern adviesbureau.

COMMUNICATIE EN BEKENDMAKING

Het conceptbeleid is in 3 maart 2020 vastgesteld en vervolgens gepubliceerd. In de daaropvolgende reactietermijn van 6 weken zijn geen zienswijzen ingediend. Ook de formele kennisgeving van dit besluit zal weer op gemeentelijke website gepubliceerd worden. In samenwerking met de andere gemeenten in de regio zal er intern en extern gecommuniceerd worden, bijvoorbeeld naar de aannemers. Ook komt er een regionale website waarop men de kaart en de regels voor hergebruik kan raadplegen.

JURIDISCHE PARAGRAAF

De Wet Bodembescherming, de Wet Milieubeheer en de Waterwet vormen tezamen de wettelijke grondslag van het Besluit Bodemkwaliteit (Bbk) en de onderliggende Regeling Bodemkwaliteit (Rbk). Het Rbk en de Bbk geven gemeenten de mogelijkheid om gebiedspecifiek bodembeleid op te stellen dat past bij het gebied. Zo wordt actief bodembeheer mogelijk. De 15 gemeenten in Noord- en Midden-Limburg hebben dit gezamenlijk opgepakt en zo gebiedspecifiek, regionaal bodembeleid ontwikkeld.

In het Bbk staan de eisen voor het ontgraven en toepassen van grond, baggerspecie en bouwstoffen. Het Bbk biedt ook de mogelijkheid voor het opstellen van een bodemkwaliteitskaart. Een bodemkwaliteitskaart heeft als doel om een actueel en dekkend beeld te geven van de gebiedseigen bodemkwaliteit van het betreffende grondgebied en is onder voorwaarden een erkend bewijsmiddel bij het toepassen van grond (voor vrijkomende grond en ontvangende bodem).

FINANCIËN

Het vaststellen van de voorstellen in deze nota heeft als enige financiële gevolg dat gemeentelijke opdrachten tot verkennend (water)bodemonderzoek gemiddeld € 150,- per onderzoek toenemen. Dit komt door het meenemen van de aanvullende parameters arseen en chroom. Het gaat daarbij jaarlijks gemiddeld om zo'n 30 bodemonderzoeken. Dat komt neer op €4.500,-. Ten laste van de desbetreffende projectbudgetten?

UITVOERING EN VERVOLG

Het nieuwe beleid zal een jaar na inwerkingtreding geëvalueerd worden.

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van Gennep,
De secretaris,

De burgemeester,

Jacqueline Nijland

Hans Teunissen

BIJLAGEN

1. concept raadsbesluit
2. Nota Bodembeheer Limburg Noord 2020-2029
3. Pfas Bodemkwaliteitskaart
4. Bodemkwaliteitskaart Noord-Brabant Noord
5. Bodemkwaliteitskaart regio MARN